

**СТРУКТУРА МЕТОДОЛОГІЇ ДОСЛІДЖЕННЯ
АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА:
ПРОПЕДЕВТИЧНИЙ АСПЕКТ**

Коваль М. П.

кандидат юридичних наук,

суддя П'ятого апеляційного адміністративного суду

Одеса, Україна

Методологія є невід'ємною частиною наукового дослідження, оскільки саме вона визначає шляхи та засоби отримання знань про досліджуваний об'єкт. Методологія є фундаментом наукового дослідження, оскільки вона визначає його логіку, структуру та методи. Завдяки методології наукове пізнання стає систематичним, об'єктивним та достовірним. Вона дозволяє не тільки отримати нові знання, але й перевірити їх на відповідність реальному стану справ.

Особливо важлива роль методології в дослідженні державно-правових явищ, де від правильності вибору методів дослідження залежить достовірність отриманих результатів.

Методологія є своєрідною «дорожньою картою» для науковця, яка вказує на послідовність дій, необхідних для досягнення дослідницької мети. Вона структурує весь процес дослідження, від формулювання проблеми до отримання висновків, забезпечуючи логічну послідовність та системність. Крім того, методологія встановлює критерії оцінки отриманих результатів, гарантуючи їхню об'єктивність та достовірність.

Таким чином, методологія є невід'ємною частиною наукового дослідження. Відтак, описуючи дослідження адміністративного судочинства, необхідно чітко вказати, які методологічні підходи були використані, щоб забезпечити прозорість і відтворюваність результатів

Окрім аспекти піднятої проблематики були предметом вивчення таких українських правників як В. Авер'янов, Л. Анохіна, О. Бачеріков, Ю. Битяк, І. Бойко, А. Бондаренко, І. Бородін, І. Винокурова, П. Едер, А. Зеленов, В. Кампо, О. Капинос, О. Капля, А. Карнарук, Н. Коваленко, Ю. Кравцов, Р. Куйбіда, Є. Курінний, В. Малихіна, А. Манжула, Р. Миронюк, О. Міщенко, В. Олашин, Р. Ониско, О. Пасенюк, В. Пчелін, В. Решота, О. Свіда, М. Смокович, О. Соколенко, В. Стефанюк, Т. Тур та ін.

Хоча, необхідно відзначити недостатність досліджень, які б систематизували методологічний інструментарій сучасного правознавства. Це призводить до відсутності єдиного методологічного

підходу та, як наслідок, до різноманіття інтерпретацій досліджуваних категорій. З цього приводу слухними є слова українських вчених А. Кучука та В. Пекарчука про те, що «на сьогодні, ураховуючи специфіку права як явища соціокультурного, існує необхідність у переосмисленні сутності та ролі методології у вивченні правових явищ і процесів» [1, с. 30].

На нашу думку, важливо наголосити на наступних положеннях, що мають бути ураховані при висвітленні обраного нами предмету гносеології:

- засоби пізнання окремих правових явищ є невід'ємною частиною загально правового методологічного інструментарію, хоча кожне правове явище має свої особливості, які вимагають специфічного підходу; тому, вивчаючи адміністративне судочинство, ми не лише застосовуємо загальнометодологічний інструментарій, але й розробляємо спеціальні інструменти, що дозволяють глибше зрозуміти саме досліджуване явище;

- хоча аналіз засобів пізнання окремого правового явища не дає вичерпної картини методології сучасного правознавства в цілому, проте він дозволяє нам зрозуміти, як ці засоби взаємодіють між собою та формують загальну структуру наукового дослідження;

- під структурою ми розуміємо певний порядок, організацію та взаємозв'язки між елементами цілого; оскільки термін «структура» має багато значень, важливо зазначити, що методологія пізнання адміністративного судочинства – це чітко організована система принципів, методів і підходів, які дозволяють досліджувати це явище.

Більшість дослідників вважають, що методи є основним компонентом методології, тобто набором інструментів, які безпосередньо застосовуються для отримання знань [2, с. 9-12].

Логіка є невід'ємною частиною будь-якого наукового дослідження. Завдяки таким логічним прийомам, як аналіз, синтез, дедукція та індукція, науковці здатні систематизувати інформацію, будувати логічні ланцюжки міркувань і, зрештою, отримувати об'єктивні знання про досліджуваний предмет.

Додамо, що логіка є універсальним інструментом наукового пізнання. Завдяки їй вчені можуть не лише описувати явища та встановлювати між ними зв'язки, а й будувати теорії, які пояснюють причини цих явищ, та розробляти практичні рішення для актуальних проблем.

Варто зазначити, що застосування логічних засобів дослідником є цілеспрямованим. Науковець обирає певну перспективу дослідження, зосереджуючись на конкретному аспекті предмета. Саме цей вибір значною мірою визначає, які саме методи дослідження будуть

використані. Відповідно, вибір конкретних логічних засобів дослідження залежить від обраного методологічного підходу. Іншими словами, методологічний підхід визначає, які саме «інструменти» будуть використані для пізнання певного аспекту досліджуваного явища.

Щодо розуміння методологічного підходу, то, на нашу думку, найбільш владою є інтерпретація досліджуваного явища І. Сердюком, який вважає, що методологічний підхід – це «єдність філософського, (світоглядного), теоретичного і методологічного знання, що постулює загальну стратегію дослідження; відбір досліджуваних фактів та інтерпретацію його результатів і, з урахуванням визначеного ракурсу досліджуваного об'єкта, різняться за своїм змістом» [3, с. 57] та А. Кучуком – «сукупність вихідних позицій, положень і напрямів дослідження правових явищ» [4, с. 123], що відображає систему «вихідних положень і методів, які у взаємозв'язку з предметом обумовлюють напрям пізнання його конкретного аспекту [5, с. 11].

Вибір конкретного методу дослідження вимагає чіткого визначення основоположних принципів, які забезпечать об'єктивність і повноту отриманих знань. Саме тому методологічні принципи є невід'ємною частиною будь-якого наукового дослідження. Методологічні принципи є універсальними для всіх наук. Вони забезпечують наукову обґрунтованість отриманих результатів і дозволяють порівнювати результати різних досліджень.

Серед фундаментальних принципів наукового дослідження варто виділити об'єктивність та всебічність. Принцип об'єктивності вимагає від дослідника позбавитися суб'єктивних оцінок і аналізувати факти такими, якими вони є. Принцип всебічності, у свою чергу, передбачає комплексне дослідження об'єкта з урахуванням усіх його аспектів та взаємозв'язків.

Таким чином, фундаментом наукового дослідження є логіка. Саме вона дозволяє вченим структурувати інформацію, будувати гіпотези і робити обґрунтовані висновки. Вибір конкретних методів дослідження залежить від методологічного підходу, який визначає мету дослідження і визначає, які саме аспекти явища будуть вивчатися. Дотримання методологічних принципів гарантує високу якість і достовірність отриманих результатів.

Література:

1. Кучук А.М., Пекарчук В.М. Методологія сучасного правознавства: спроба критичного осмислення. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2021. № 1 (71). С. 27-31.

2. Кучук А.М., Пекарчук В.М. Методологія правових явищ в умовах сучасного правового дискурсу. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2022. Вип.1 (42). С. 9-12.

3. Сердюк І. А. Інтерпретація поняття методологічний підхід у сучасній правничій науці. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2018. № 4. С. 52-58.

4. Кучук А.М. Основи теорії правового поліцентризму: монографія. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2017. 312 с.

5. Кучук А.М. Феномен правового поліцентризму: загальнотеоретичний і методологічний аспекти: автореф. дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.01. Івано-Франківськ, 2017. 36 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-292-3-126>

ЩОДО ПРОБЛЕМАТИКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Денісенко В. А.

*здобувач кафедри конституційного та адміністративного права
Запорізького національного університету
м. Запоріжжя, Україна*

Комплексний аналіз теоретичних напрацювань, положень чинного законодавства України та практики його реалізації дає змогу встановити, що система забезпечення національної безпеки України формується та розвивається у відповідності до Конституції України та інших нормативно-правових актів, якими врегульовано суспільні відносини у сфері державного регулювання національної безпеки [9, с. 14].

Цілком природно, що недоліки є в кожній системі, але варто усвідомити, наскільки високою може бути ціна такого недоліку, який вплине на функціонування всього механізму системи. Аналогічна ситуація складається і з системою національної безпеки: тут необхідно раціонально оцінювати поточну ситуацію і пропорційно корелювати загрози та виклики, які стоять перед Україною в сучасних умовах.

В цілому на теперішній час можливо говорити, що характерними рисами сучасної глобальної ситуації є наявність «конфліктних точок», націленість окремих держав на реалізацію своїх геополітичних планів та накопичення невирішених соціальних проблем. При цьому, слід вказати, що функціонування системи забезпечення національної безпеки держави обумовлюється особливостями її історичного розвитку, національними традиціями та територіальною приналежністю.